

Matematyka dla Ciekawych Świata XV — lista 7

Teoria neoriemannowska

Daniel Laskowski

27 maja 2024

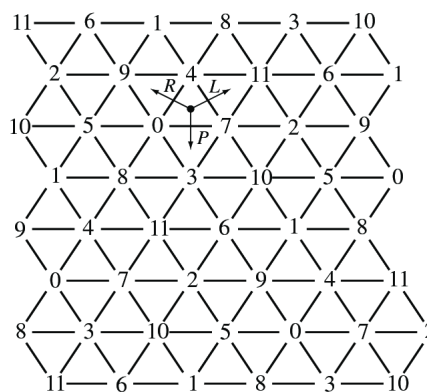
1 Powtórzenie z wykładu

Na wykładzie poznaliśmy grupę, generowaną przez trzy przekształcenia – $\mathbf{P}$, $\mathbf{R}$ oraz $\mathbf{L}$. Grupa ta działała na zbiór trójdźwięków w następujący sposób:

- przekształcenie $\mathbf{P}$ zmieniało trójdźwięk durowy na mollowy i odwrotnie, np. $\mathbf{P}(F) = f$ oraz $\mathbf{P}(f) = F$,
- przekształcenie $\mathbf{L}$ trójdźwiękowi durowemu przypisywało trójdźwięk mollowy o tercję wielką (czyli 4 półtony) wyższy, np. $\mathbf{L}(C) = e$, a mollowemu odwrotnie – durowy o tercję wielką niższy, np. $\mathbf{L}(f) = D$,
- przekształcenie $\mathbf{R}$ trójdźwiękowi durowemu przypisywało trójdźwięk mollowy o tercję małą niższy, np. $\mathbf{R}(C) = a$, a mollowemu odwrotnie – durowy o tercję małą wyższy, np. $\mathbf{R}(c) = Es$.

Wprowadziliśmy sobie również parametry m oraz d , pozwalające „zdefiniować” trójdźwięk durowy w danym systemie harmonicznym. Przykładowo, w poznanym w zeszłym tygodniu systemie dur-moll $m = 4$, a $d = 7$. Parametry te, pozwalają nam utworzyć trójdźwięk durowy od dowolnego dźwięku w górę – zauważmy, że to odległości w półtonach od podstawy akordu, a zatem wystarczy dodać je do klasy wysokości dźwięku opisującej podstawę akordu. Na przykład, gdy chcemy utworzyć trójdźwięk D -dur zaczniemy od zamiany D na klasę wysokości czyli 2. Następnie do 2, dodajemy m (mamy 6) oraz d (otrzymujemy 8). Dzięki temu wiemy, że trójdźwięk D -dur będzie składać się z dźwięków 2, 6 i 8, czyli D, Fis, A . Na koniec stworzyliśmy „mapę” zależności między trójdźwiękami – *Tonnetz*, na której ruch w poziomie oparty był na liczbie d , a w skosach na liczbie m oraz $d - m$.

Tonnetz w systemie dur-moll wyglądała następująco:

Mając *Tonnetz* łatwiej zobaczyć jak działają przekształcenia $\mathbf{P}$, $\mathbf{R}$ oraz $\mathbf{L}$, co widać na powyższym obrazku. Każdemu akordowi durowemu odpowiada teraz trójkąt skierowany w górę, a mollowemu – w dół.

2 Zadania

1. Wyznacz jaki trójdźwięk uzyskamy w następujących transformacjach:

- a) $\mathbf{P}(D)$,
- b) $\mathbf{P}(e)$,
- c) $\mathbf{L}(A)$,
- d) $\mathbf{L}(f)$,
- e) $\mathbf{R}(G)$,
- f) $\mathbf{R}(d)$.

2. Znane nam transformacje można również składać (tzn. wykonywać kilka operacji po kolei). Przyjmujemy wówczas, że wykonujemy je kolejno od lewej do prawej, czyli np. transformacja $\mathbf{RLP}$, to najpierw wykonanie $\mathbf{R}$, następnie $\mathbf{L}$, a na koniec $\mathbf{P}$ na zadanym akordzie. Wyznacz jakie trójdźwięki uzyskamy w następujących transformacjach:

- a) $\mathbf{PR}(C)$,
- b) $\mathbf{LP}(C)$,
- c) $\mathbf{RL}(C)$,

